

مجموعہ ناولات

ادبی و سیاسی رسالہ اسبوعیہ در

۳۱ نجی سنہ

۲۸ جمادی الاولیٰ ۱۳۳۰

پنجشنبہ

جلد : ۱۴ - جزو : ۱۴۶

نصل یوریہ جکز

و

شہر امانتک فعالیت

یگی کو برینک یرینہ قولسندن طولانی مرور و عبور مادہ سی دخی
غزقہ لردہ موضوع بحث اولمغہ باشلادی . روایتہ کورہ سوقاقلردہ صورت
(مشی) ک نسق انتظامہ ارجاعی مقصدیلہ شہر امانتجہ بر نظامنامہ ترتیبیلہ اشتغال
اولمغدہ در . بونک درجہ شمولانی بیلہ من ایسہ کدہ ہر حالہ بویلہ بر نظامنامہ ناک
عمومہ دگل ، بعض صنوفہ مخصوص اولسی اقتضا ایدر .

روسہ خارجہ ناظری متوفی غورچاقوفہ ، شرق مسئلہ سندہ کی امنیہ سنک
افراط وسعتہ تعریضاً - ہر شیدن اول شرقدہ کی حدود استیلانیہ گزی تعین
ایملی و آندن صکرہ مسئلہ بی حلہ جالیشملیس گز - دیشلی اوزرینہ پرنس
غورچاقوفک :

۷- آنک حدودی ذاتاً معین در . هانکی شهرده اهالی یایا قالدیرمی اوزرند
یوریمکه باشلارسه شرق اقراده نهایت بولور . - قولیله مقابلہ ایتدیگی مشهوردر .
حقیقۃ ممالک عثمانیہ دن هر هانکی بلدیہ کیدلسه ، خلقتک سواقلردہ
اقلو اورتہ یوریدیگی و ذاتاً وارلہ یوق آرمہ سندنہ موجود اولان یایا قالدیرملرینہ
کیسه ناک آفاق باصمدینی کوریلور .

غورچاقوفک شرق مسئلہ سندنہ مدار اخجاجی اولان طرز مشی نقطۂ نظرندن
اوروپا و آسیا قطعہ لرندہ کی ممالکمز عموماً روسلرک ایدی استیلاسنہ مسخر اولمق
لازم گلیور .

بومشهور دیلومانک شو غریب نظریہ سی جدآ شایان تأملدر . عجبا سواقلر-
مزدہ سلہ السلام یوریشمزک حکمتی نہ در ؟ بکا قالیرسه یک سادہ در : اولا
سواقلر مزک قسم اعظمی اوقدر ضیق در ، کہ یایا قالدیرمنی حاوی اولمی شو یلہ
طورسون هیچ بری (سواق) اطلاقہ مستحق دگلدر . و یک جو غندہ یایا قالدیرمی
دگل ، قالدیرم طاشی بیلہ یوقدر . و او یلہ سواقلر وارددر ، کہ سوق قضا ایلہ ایگی
باشندن آیری آیری داخل اولان شخص ، حین تلاقیلرندہ ایکیسندن بری بای حال
صرتی دیوارہ یابشدیرہ رق دیگر ینک سربستی مرورینی تأمینہ مجبور اولور .
ایشته آزقہ مزک بالکیز بای نختندہ دگل . همان هر بلدہ دہ بوحالہ اولمی سبیلہ
خلق تسہیل مشی تأمین ایدہ جک حرکاتی احتیصار ایتش و بوندن بالطبع مرور
و عبور راست گلہ ، ترکجہ سی نظامسز بر حال آلمشدر . حتی ایلک دفعہ اوروپا
شہر لرندن برینہ داخل اولان هر عثمانی بواعتیادینہ توفیق مشی ایتکملہ هر خطو دہ
بر مخاطرہ یہ معروض قالدیغنی کورہ رک شاشیروب قالیر و یایا قالدیرملرینک
انسانلرہ و نهایت اورتہ یرلرک عربہ لرلہ ساز و سائط نقلیہ یہ منحصر اولدیغنی ادراک
ایدرک یورینہ جک بری اوکرہ نیر .

اوروپادہ آداب معاشرت ، آداب تلبس اولدیغنی کبی ، آداب مشی و حرکتدہ
وارددر . و عموم اهالی بو آدابہ رعایتلہ مکلفدر . مثلاً اندہ باستون و یا شمسبیہ
بولنان بر آدم هیچ بر وقت آنلری افقی بر وضعمدہ بولندہ برمز . چونکہ مارین

و عابریندن برینک یا آرقه سنه و یا قارینه اصابت ایتمی محقق اولدیغندن ، الندم کی باستونی اورته سندن قاورایوبده وضع افقیده اداره ایتدیکنی کورن بر شهر قواسی و یا بلدیہ چاوشی اق آندہ شمسیه و یا باستونه ایندیردیگی ضربۀ ناکهانی ایله موسیوی ایقاظ ایدر . و یانه ده بو معامله الیوم جاریدر . بزده ایسه واپورلردن چیقارکن و واپورلره کیررکن بر طاقم ملاحظه سز ، ده طوغریسی آخرک رنجیده اوله یلسنی خاطرہ بیله کتورمیان قیدسز آدملر شمسیه و باستوتنی قولتیغنه قیصدیره رق کیروب چیقمقده پرواسز بولنورلر ، که پک جوق دفعه آرقده بولنانلردن برینک کوزینه و یوزینه اصابت ایتدیگی واردر . بو کیلره اخطارده کار ایتمز .
(هم صوچلی ، هم کوچلی) قیلندن درحال اظهار رعوتله سنی تعذیر ایدرلر .
استانبولک الک ایشلک سوقاقلری معلومدر ، که آقشاملری باب عالیدن وصفوق چشمه دن و آنلرک سمت مقابلری اولان قنجانجیلر و محمود پاشا یوقشلرنندن دوکیلوب گلان و صباحلری ینه بودرت طریق هدف حرکت ابدیان انسانلرک داخل اولدینی بانچه قبوسی ، بالق بازاری ، و یکی جامع حولیسنک قنجانجیلر و پوسته - خانه جهتلرنده کی کیرزکا هلردر . بویولر ، اقرالردن گلوب کچلرک تعداد اولنه جق قدر محدود اولدینی بر زمانده ، یعنی یتیمش سکسان سنه مقدم نه حالده ایسه الیوم ینه اق حالده بولنیور .

نه چاره ، که زمانمزده بویوللردن گلوب کچلرک عددی اسکی وقتلره نسبتله یوزده طقسان آرتمش و خصوصا اوتوز قرق سنه دن بری طراموای ایله کرا عربهلری دخی پیدا اولدیغندن ذاتاً مرور و عبوره کفایت ایمان سوقاقلر ، بواخلات طفیلیه ده شریان جولان حکمنی آلفله خلقه گلوب کچه جک یول قالماشدر .
عمارتک خانه تحویلی وسیله سیله بر درجه به قدر ککیشلیان حمیده جاده سی ، بانچه قبوسی کوشه سندن امین اوکته قدر اولان آره چیلر سوقاغنده ده نشیئات توسیعی بی ایجاب ایدرک ، بوندن بریحق سنه مقدم اقرالرده کی دکانلردن بر طاقینک کسلسنه شهر امانتجه قرار ویرلمش و بناء علیه بو قرار موقع تطبیقه قونمشدر .

کسیلان دکانلر ایچون نه مقدار تضمینات ویرلدیگنی بیلیمیز . یالکیز شونی بیلیر و سویلرز، که بوگون کسیلان دکانلرک ، بوندن بش اون سنه صکره سنه قطعنه و یاخود کاملاً هدمنه مجبوریّت حاصل اوله جقدر . اق زمان ایسه ، بوگون بیك لیرا ایله استملاکی محقق اولان بر مغازه اوج بش بیك لیرایه آنجق اشترا ایدیله بیله جکدر .

شهر امانتک مجلس مبعوثان قراریله استقراض ایتمش اولدینی بر میلیون یوز بیك لیرانک ۳۰۰ بیك لیرایه قریب بر مقداری ، یعنی ربی دور حیددن مدور بعض دیون ایله متراکم معاشلر یولنده افنا ایدلشد . حال بوکه بویاره ، مملکتک احتیاجات مبرمه مدنیه و بلدییه سنه و حاجات ضروریّه حفظ الصحه سنک استکمالنه صرف اولنق اوزره استقراض اولنمش ایدی .

بورج آلمقله بورج اوده مک . قاعده سی دنیانک هر طرفنده ایشنی شاشیرنلرک بر دستور فاسدی اولدیغندن ، هیچ برملنده مظهر تصویب اوله مامشدر . مملکت نامنه ایدیلان استقراضلر ، مملکتک وسائل مدنیه و ترقیات بلدییه سنه صرف ایدمک طریقله بر طرفدن تکثیر واردات بلدییه ی و بر طرفندن ده تأمین استراحت عمومیه یی موجب اولور . بورج ایسه استقراضله دگل ، استقراضک حسن استمالیله ، یعنی ماوضع لهنه صرفندن محصل واردات جدیدّه بلدییه ایله احیا اولور .

مشروطیتک اعلانندن بری شهر امانته درت بش ذات مأمور اولدینی حالده هیچ بری کندیسندن منتظر اولان خدمات بلدییه یی ابراز ایدمه دی .

شهر امین لاحقی توفیق بک ایسه مقام امانته اوله برزمانده کتورلدی که هرشی ابی ، کوتو موجود اولان وسائل طبعیه سندن تجرید ایدلش و بلدییه لرله امانت آرمسندکی روابط رسمیه و مطاوعت قانونیه بیله مختل اولمش ایدی . توفیق بک صفت و کالتله ایفای مأموریتده اثبات لیاقت و انحلال ایدن ضوابط طبعیه یی اعاده همت ایتدکدن صکره بالاصاله احراز امانت ایلشد .

هيچ بر شهرت سابقه سى اوليان وَ فقط قورى بر طنطنه ترقى كسترانه ايله مسامع عبادى طولدير مق دغدغه سنه قابليان بوذات، النده كى وسائط ناقصه يى حسن استعمال وَ حسن اداره ايدرك يائىلى لابد و لازم اولان شىلرى در حال تطبيقه مباشرت ايلدى. سوقا قلىر، خصوصيات تنظيميه ده كى اطراد و دوام نتيجه سى اوله رق كسب نظافت ايتمه ك باشلادى. بلديه مأمورلىرى وظيفه دار اولدقلىرى خصوصياتده تيكاسل و تسامحى ترك ايدرك مؤدبانه و وقورانه طور لريله انفاذ امر ايدر اولدى.

اگر توفيق بك استقراض معهودك زمان عقدنده شهر امينى بولنش اولسه ايدى، بوكون يوز بيك ليرالى بر قرض كترين عقد ايديله مامسندن طولايى استهلاك اولنه ميان اما كن دكل، اشترأ و اندراسى الزم اولان بك چوق انيه استهلاك وهدم اولنور وملكيت لايق اولدينى شكل انتظامك مقدمه سنى كوستر مش اولوردى.

اگر توفيق بك يكي كوبرينك مقاولات انشائيه سى تعاطى اولندينى زمانده حاز امانت اولمش بولنسه ايدى بى اشتباه كوبرينك هيچ اولماز سه دخول و خروجه مخصوص بولنان ايكي كوزى، بزم عدم بصيرتمزدن استفاده ايدن (نور نيرغ - آوغوسبورغ) فابريقه سنك چشم دقتى آچاردى.

نه غريبدر كه شهر امانتده حاز موقع كلام اولان ذواتدن برى كوبرينك بارمقلقلىرىنى (شرق طرز تركيبنده) تشكيلى و مدخل و مخرجلرك جانيننده كى بنجرملرى ينه (شرق اسلوبنده) تمثيل ايتديرديكى فخارانه اعلان ايتديكى حالده بوكوزلرك اورادن كل بوم دخول و خروج ايدجك اولان يوزلره مراكب بحريه به كفايت ايدجك بر اتساعده بولشمى لزومنى نظر ادراك و اعتباره آلامشدر.

استانبول جهتنده كى كوبرى ميدانك توسيعى بولنده صرف اولنان نقود و هم اعتقاد مزجه هدردر. چونكه ره زينك معمولات خصوصيه به مخصوص اولان دكانيله ايكي كى كانى مغازه سى و والده قرآنخانه سنك كان اولدينى وقف خان حال حاضرنى محافظه ايتدجكه و بونلرك استهلاك وهدمنه شهر امانتى امكان بوله مدقجه نه كوبرينك مبدائى، مطلوب اولان لطافتى، نه ميدان ملتزم بولنان وسعتى

نہدہ جامع شریف - منظرۃ لطیفہ سنی اخلاص ایدن مواقعک رفعہ موقوف
طوتیلان - حال سختی حاصل ایدہ بیلیر .

یوقاریدہ دخی سویلدیکمز وجہلہ بونلر بوگون ممکن اولہ بیلہ جک فدا کارلق
اختیار اولنوبدہ ہدم و رفع ایدیلہ من ایسہ براق سنہ صکرہ ، الیوم استکثار
اولنان مبلغک بش اون مثلی فدا ایدیلنجہ استملاک ایدیلہ من . حال بوکہ اورادہ
کوردیکمز اما کن و مؤسساتک کافی محدث شیلر اولوب عموماً اسکی اوقاف
مأمورلرینک سایہ سیئات وار تکاباتیلہ وجودہ کلشدر . بونلرک اٹ مؤخری ،
یککی جامع کمرینہ متصل ایکی برنجرمک حذقلہ یایدیرلمش اولان دکندرکہ بوسقیہ
یالکیز مسلمانلر دکل ہر انسانک کوزینہ باقمقدہ در .

§

نصل یوری بہ جکز ؟

شہر امانتی مجلسی طرفدن تنظیمہ تشبث ایدیلاں مشی و حرکت نظامنامہ سی
عجبا ہانکی نقطۃ نظری هدف مقصد ایدمشدر .

خلقہ ، سوقاقلردہ نہ صورتلہ یوریمک لازم کلدیکنی کوسترمدن اقل ، خلقہ
آدم گبی یوری بہ بیلہ جک سوقاق کوسترمک اقتضا ایدر .

کوبری ۲۵ مترہ عرضندہ برجادہ حکمنندہ در . (طروتوآر - یایا قالدیرملری)
ایسہ دردر مترہ اتساعندہ در . متباقی ۱۷ مترہ عربہ لرہ ، طراموایہ ، اوٹوبوسلرہ ،
اومنیوسلرہ ، یوک عربہ لرینہ منحصر طوتلشدر .

اوروپانک ہیج برشہرندہ ، ہیج برقصہ سندنہ حامللر یایا قالدیرمنہ آیاق باصہ ماز .
بزده ایسہ مارین و طابیرین یایا قالدیرمنی ترک ایستکلرندن برابر ثقیل آلتندہ طاقتلری
طاق اولان بیچارہ حامللردہ یایا قالدیرمندہ یوریمکی عادت ایدمشلردر . شہر مزده
بولنان اوروپالیر بو حالہ نظر حیرتلہ نگران اولیور . واکثری ایسہ بزم قابلیت
مدنیہ مزى بومقیاس غرابتما ایلہ اولچہرک حکملریندہ آکا بنا ایدیور .

ایشہ شہر امانتک تنظیملہ اوضراشدینی نظامنامہ نک ایلک مادہ سی : * اوافق

بیوک یوکی حامل اولان حال طاقی ایله طابله لی، اشپورطه لی، کوفه لی صانیجیلرک
یایا قالدیرمندن مروری ممنوعدر . « فقره سنی احتوا ایتملیدر .

اورویانک بیوک شهرلرنده مثلاً لوندرده (پولیسمن) لرک حیوان و بخار
وایلقتریق ایله جز ایدیلاں وسائط نقلیه نك حرکاتی تعطیل ایستکلری آن توقفت
غیرنده سوقاخی برقالدیرمندن دیگر برقالدیرمه کچمک اوزره عموداً قطع ایدنلردن
بری بر صورتله چکنوب تلف اوله جق اولسه دمی هدردر . هیچ بر صورتله
چکینان عربہ نی اداره ایدن مسئول طوتیلہ ماز .

بزده ایسه بوقاعده نك اتخاذه اسواقک حال حاضری مساع ویرمز .
چونکہ سوقاقلر ؛ هنوز برسوقاق ایچون لازم اولان اوصافی حازر دکلدر . فقط
عربہ لر ایچون . برقاعده ساله اتخاذه قابلدیر . اوده فرانسه ده . آوستریاده .
آلمانیا ده . بلجیقادہ جاری اولدینی اوزره بر جاده نك ہر ایک باشدن اق جاده نی
طولاً طی ایتمک اوزره اولان عربہ لرک مطلقاً صاعدن کیشمکہ مجبور طوتلری .
هم ناسک تأمین سلامتی . ہمدہ عربہ لرک انتظام حرکتی موجب اولور .
شہر امانتی بونی کو بریدہ تطبیق و خلاقی حرکتہ بولنانلری تجریم ایدہ بیلیر .
بوصورتله خلق آداب مشیہ مقدمہ اولان آدم عقلی یوریمکی اوکرمش بولنور ؛
و هیچ شہہ یہ محل یوقدرکہ مشیدہ انتظام حاصل اولنجہ — سوقاقلرک حال حاضریلہ
برابر — شمدیکی قرغشہ لق بدرجہ یہ قدر زائل اولور .

ابو الضیا

